

ПОЗОРИШТЕ.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЏИЋ.

ИЗЛАЗИ ЧЕТИРИ ПУТА ПРЕКО НЕДЕЉЕ. — СТОЈИ ЗА НОВИ САД 40, А НА СТРАНУ 60 НОВЧИЊА МЕСЕЧНО. —
ЗА ОРГЛАСЕ НАПЛАЂУЈЕ СЕ ОД ЈЕДНЕ ВРСТЕ 3 И 30 НОВ. ЗА ЖИГ СВАКИ ПУТ.

Д Е М О Н

ПОВЕСТ И АЛЕГОРИЈА.

(Наставак.)

На Косову сунце залазило,
У крвцу је лице умочило;
У сунцу се доле руменило.
Лица бледа поље су покрила:
Јунаци су на нојиште пали.
У боју им малаксале руке,
Из руку им мачи попадали,
У очима ватра догорела,
У срцима врела крвца стала.
Ко се био уза цара свога,
Ту ће с њиме санаг да борави;
Вила ће га крилма да захлади,
Својом песмом сан ће да му слади.
Ко у боју цара оставио,
За тог санка на бојишту нема!
Иза сна ће вила да га буди,
Својом песмом да му пара груди.

(Вук се диже и хода немирно.)

Зађи сунце легли су јунаци,
Твој румен им не обоји лице,
Твојим жаром не окрвави срце,
Зађи сунце а да нојца пане —
Издајство је по Косову пошло.

(Вук се крије.)

А издајство густа мрака тражи,
Зађи сунце, царство мрака дође,
Зађи, зађи — —

(Вук бега с позорице.)

Тамо доле на пољу Косову,
Једно момче на мач наслоњено,

Белом траком очи привезане,
Око мртво изболи га Турци,
Ал' је живо у прсима срце.
Крвно дело прекосовске славе
Из тебе ће песма да с' излије;
Кроз мрак густе глас ће да се вијне,
Два ће мора песму да закриле — —
Докле песма не испева славу,
Докле песма не искуне клетву,
Докле слава срца не завиди,
Докле клетва душу не очисти,
Јек ће кроз мрак силно да се вије!

(Зове) Млад јуначе, гледаоче славе,

Срећан био муке не видео,
Дођи сестри у гору зелену;
Од славе ти бритка сабља оста,
Вила ти је гусле опремила,
Мач и гусле свечано знамење,
Гуслама ће славу сачувати,
А мачем ћеш муке одмучити!

(Даје му гусле и узев га за руку одлази с њиме.)

(Улази једна чета Турака с вођом.)

Вођа.

Алах ћерим! Ево још једне хрпе Ђаура.
Јусуфе, са мртвијех скидај благо и одјело;
живо робље приберај у табор!

(Застор пада.)

ТРЕЋИ ДЕО.
ПУСТА НАДА.

ОСОБЉЕ:

Кнез Михаило.	Бошњак.
Један духовник.	Први Турчин.
Бег босански отац.	Други Турчин.
Бег босански син.	Трећи Турчин.
Војвођанин.	Старац Турчин.
Хрват.	Демон.
Бугарин.	Геније.
Албанезац.	Вила.
Херцеговац.	Турци, српски грађани.

Збива се I. део у Београду 2. и 3. у Топчидеру 1868.

I. ПОЈАВА.

(Улица у Београду. Турци грађани, жене и деца трче у нареду преко позорнице. Чује се пуцњава из пушака.)

Први Турчин (уморен стапе.)

Валах Турци грђа муртатлука ¹⁾

Још не виђе обријана глава!

Влах Турчина ћера на срамоту. ²⁾

Други Турчин (исто тако)

Вођена ³⁾ се нешто крупно мјеси.

Право каза Мула-Ефендија:

Влаху дани ћоше од доламе,

Доламу ће т' с' леђа свући влаше.

Што ће војска Коџа-Милошићу, ⁴⁾

Што л' лубарда влаху рајетину?

Ево што ће — да вилајет кавжи.

(Улази старац Турчин.)

Први Турчин (старицу.)

Аман људи какав калабалук!

Зар се бива измеђари царски

Са рођена ћерају кућишта?

Ће су улеме, ⁵⁾ имами, ⁶⁾ кадије ⁷⁾

Ће ли су ни теџтери, ⁸⁾ фермани, ⁹⁾

Што не пишу влаху бурунџију ¹⁰⁾

Да се прође ћоравога посла?!

Други Турчин.

А што шути у граду фуџара, ¹¹⁾

Зар већ није крв међ' нама легла?

Старац Турчин.

Грдно пође откад наша стаде,

Да с' Ђаури кајмаклију ¹²⁾ срче,

Сваки с' Ђеиф ¹³⁾ њима окабули ¹⁴⁾ —

Нахија се за нахијом влаши,

С пашалуком ¹⁾ Ђаур господари,

Све друге је редом загризао.

Од Пазара узе Студеницу,

Од Зворника Јадар, Рађевину,

Од Лесковца Параћин, Крушевац,

Од Видина Црну Рјеку, Крајну,

А од Ниша Алексинац Вађу —

Све то власи немилице крђе,

Све то султан с' нашама кабули,

Све то Турци на срамоту гледе. —

А сад пошао да се руга светцу;

Торњеве је к' небу испречио,

Клепетуше на њих објесио,

Тер ми отуд врх Ђемена звече

Кад год пођем агшам ²⁾ да се клањам;

На углове повјешали сура ³⁾

Милошеве цијеле ордије,

За Султана нико ту не пита:

Патишах је сјенка везирова,

А везири влашке потурице,

Продаће му куле и градове,

Продаће му пашалуке редом. — (Љутило)

Од кад паша у сандуке ⁴⁾ сјео,

Тер га коњи кроз чаршију вуку,

Вриједи исто што и труо љешник.

(Пуцњава се примиче)

Трећи Турчин (улази.)

Хоће власи да се искусуре ⁵⁾

Сто Турака за чираче ⁶⁾ влашко:

Бије пушком куд гођ се окренеш,

Не дају ти ока отворити.

Вође људи није чиста посла.

Шејтан ⁷⁾ пође с' влахом да војује,

Чуј ме лијено Хаџи Јусуф-аго:

Ако низам у помоћ не дође,

Прасиће се по Дорћолу ⁸⁾ крме.

(Пуцњава се све ближи. Преко позорнице трче уплашено Турци и буле. Иза позорнице чује се „Аман“; „аман“. Међутим се прикупило више Турака на позорници.)

(Наставиће се.)

¹⁾ Превара. ²⁾ На силу. ³⁾ Овде. ⁴⁾ Кнез Михаило. ⁵⁾ Мудрац. ⁶⁾ Духови старешина. ⁷⁾ Судија. ⁸⁾ Записници. ⁹⁾ Повеље. ¹⁰⁾ Писмо. ¹¹⁾ Сиротиња — народ. ¹²⁾ Кава густа. ¹³⁾ Ђуд. ¹⁴⁾ Дозволи.

¹⁾ Србија се зваше пашалуком београдским. ²⁾ Вечерња молитва. ³⁾ Слике. ⁴⁾ Каруца. ⁵⁾ Намире — Освете. ⁶⁾ Шегрче. ⁷⁾ Ђаво. ⁸⁾ Турско предграђе у Београду.

Д Ш С Т Ш Ђ Ш.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(„Прнос, Честитам.“) У уторак 11 јан. одигран је познати нам бенедиксов комад „Прнос“ на задовољство позоришних полазника. Тога вечера онази смо, да је улога богаташа Селаковића (Соколовић) лепа и онда, кад се у њој не претерује. Јелка (Л. Хаџићева) је добра певачица, и доста је добро одиграла ту за свој век, нарав и вештину још мало порану улогу.

Друго дело беше нов комад: „Честитам“, од К. Трифковића. Ово је драматска маленкост, позоришна шала, епизода приена из нашега живота, али без праве тенденције, осим може бити да се покаже с једне стране тежња за удружљивошћу, а с друге опет да се сити насмејемо смешним ситуацијама и досетљивим куплетима. „Бог је шалу оставио“, — само нам се ваља чувати, да не замећемо смењачицом коцебујевским, то јест, да нам је претежнији смех од другог чега. Спира Грабић (Ружић) неје требало да је певао ону песму него другу какву, која би приличила комаду; за тим се може замерити, што се заклања за скут женски, и што се на завршетку не истакне још једном, како је он само случајно запао у ту комичну ситуацију, да се не би узимало нешто као карактерна црта његова, или чак и његових једномисленика, што у самој ствари неје. Иначе је ова блиета, као што рекосмо, пуна шале и досетке, и као така има своју вредност. То је и публика признала, изазвавши писца на свршетку представе. Желели бисмо још више оваких слика из живота. — Играло се сложено. Особито се одликовао Ружић, Маринковићка, К. Савићева. Недељковић и Рашић беху необично добри. Само бисмо гђу Маринковићку молили, да пази више на своје здравље, те да у очи нове године не излази у лакој огртачу на улици, јер може љуто напетсти.

Б.

* (Недељни ред представа.) У уторак 18. јануара први пут: „Женске сузе.“ Шалива игра у 1. радњи, по француском написао А. Винтерфелд, с немачког превео С. Рајковић. За тим: „Тражи се васпитач.“ Шалива игра у 2. чина, с немачког превео Манојло Хрваћанин Србендић. — У среду 19. јануара: „Фабричар.“ Позоришна игра у 3 радње, с немачког превео Јоца Стефановић вилоски. — У суботу 22 јануара први пут: „Артсеркес.“ Лакрдија у 1. радњи, по немачком за српску позорицу удешио С. Рајковић. За тим: „Доктор Робен.“ Шалива игра у 1. радњи, од Премајера, превео Јован Ђорђевић. — У недељу 23. јануара: „Милош Обилић.“ Трагедија у 5 чинова, од дра Ј. Суботића.

П О З О Р И Ш Т Е.

(Народно позориште у Београду.) Месеца јануара представљаће се ови комади: 1. Јован Хус,

2. Нервозни, 6. Војнички бегунац, 9. Париски артилар, 12. Срећни љубоморни, Телеграм, Да се мењамо 14. Мамаца, 16. Вилем Тел, 19. Јунаци, Само не говори! Шоља теја, 21. Марија Тудорова, 23. Тамница, 26. Ловудска сиротица, 28. Марта посадница, 30. Распикућа. — Замена: Присни пријатељи, Женски рат, Рукавица и лепеза.

Мило нам је, што се под садашњим управитељем, М. А. Симићем, обзнањује бар месечна реперторија, кад већ не дневна и недељна. Али би још ваљало да новине доносе извештаје о комадима и представама, као што то свуда бива. Код 7—8 новина у Београду не чине то ни једне; па ни званичне и полужваничне; а позориште је државна установа! Под пређашњом управом изгледало је као да се крије од велике публице изван Београда: шта се представља, ко представља и како. Прво је грешка о позориште српско и хрватско, а друго о глумце, чији се уметнички производи не могу друкчије сачувати, него у оценама извештачким

Б.

* (Народно позориште у Загребу.) Прошле недеље даван је у Загребу „Мекбет“, од В. Шекспира. Ту је трагедију превео др. Д. Деметер с немачкога језика, и то по Шилеру. Мекбета је приказивао Л. Телечки наш добри знанац и пре тога члан нашег народног позоришта. О његовој игри пише „Венац“ ово: „Улогу Мекбета одиграо је г. Л. Телечки у опште изврсно, само да је боље схватио карактер Мекбета у првом чину и у другом до убиства. Слагодобитно са бојишта враћајући се јунак Мекбет не сме показати онолике плахости; није је намера, да краља убије, одмах у њему зрела, него се мало по мало помаља, док не постане одлучном по наговарању жене његове. Касније је г. Телечки врсно глумио, те нема сумње да га иде одлично место међу нашим глумцима.“

П Р О М Е Т.

* (Славија.) „Славија“ зове се нова штампарија на деонице коју су основали Срби и Чеси у Бечу. Деоничарска главница износи за сада 50.000 ф. али може бити повишена и на 200.000 фор. Та ће штампарија уједно имати и своју књижару, која ће се бавити понајвише словенском књижевношћу. Тим ће се начином доскочити давној жељи свију Словена, у којих је трговина с књигама, на жалост, још тако перазвијена, да се једва може дознати, да је кака књига изашла, а после опет или је не можеш добити, или ти треба више година чекати, док дођеш до ње.

Издаје управа српског народног позоришта.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

ИЗВАН

ПРЕДСТАВА ДЕСЕТА.

ПРЕТПЛАТЕ.

У НОВОМЕ САДУ У НЕДЕЉУ 16. ЈАНУАРА 1872.

У НОВОЈ ПОЗОРИШНОЈ ДВОРАНИ:

СТАРИ БАКА

И

ЊЕГОВ СИН ХУСАР.

ПОЗОРИШНА ИГРА У 3 РАДЊЕ, С ПЕСМАМА, ОД Ј. СИГЕТИЈЕ, ЗА НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ ПРЕРАДИЛИ
Ј. ЂОРЂЕВИЋ И Л. ИЛИЋ.

О С О Б Е:

Црвенко, крчмар	Зорић.
Милка,) његова деца	Л. Маринковићева.
Никица,)	Рашић.
Чича Мија, услужени бака	Ружић.
Лацко, његов син	Недељковић.
Букало, певач	Суботић.
Ленка, његова кћи	Д. Ружићка.
Хусарски каплар	Станчић.
Хусарски стражмештар	Хаџић.
Стевица, чобанско дете	Љ. Зорићева.

Више сељака и сељакиња.

Збива се на селу: прва радња у црвенковој башти и соби, друга радња у крчми црвенковој, четири године после прве радње, трећа радња у шуми до села и у крчми црвенковој.

Ко од наших претплатника жели своја места за ову представу задржати нека се изволи тога ради пријавити у позоришној писарници најдуже до 11 сахата пре подне.

У уторак 18. јануара први пут: „ЖЕНСКЕ СУЗЕ.“ Шаљива игра у 1 радњи, с немачког превео С. Рајковић. За тим: „ТРАЖИ СЕ ВАСПИТАЧ.“ Шаљива игра у 2 радње, с немачког превео Манојло Хрваћанин — Србендић.

Поједини бројеви овога листа продају се обдан по 5. н. а. вр. и то: у трговини Пере Попадића, Паје Миросављевића, Стеве Ратковића и Јоце Филиповића, у срп. народној задружној штампарији, у позоришној писарници и у вече на каси.

ПОЧЕТАК У 7 А СВРШЕТАК У 10 САХАТА У ВЕЧЕ.